Poštnina plačana v gotovini. Cena 20.— lir Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 30-39 —
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18 —
CENA: posamezna številka L 20. — Naročnina: mesečno L 85, letno L 1.020. — Za inozemstvo: mesečno L 150, letno L 1.800. — Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Leto V. - Štev. 14 Trst - Gorica 6. aprila 1951 Izhaja vsak petek

„Funzione antislava“

Pričakovali smo, da bodo za vedno izginila stara obrabljena gesla, ki so svoje sovraštvo do vsega, kar je slovensko, v prvih letih neurejene povojne dobe tako uspešno skrivala za krilatico »slavokomunizem«. V imenu slavokomunizma, izenačujoč Slovence in Slovane sploh s komunizmom, so italijanski prenapeteži kratili Slovencem na Svobodnem tržaškem ozemlju najosnovnejše pravice, zapirali so jim vsa vrata in področja udejstvovanja, izgovarjajoč se, da se s tem bore proti komunizmu.

Priznati moramo, da so s svojimi neosnovanimi dokazovanji na žalost marsikdaj uspeli celo pri začasnih upraviteljih, ki odgovarjajo za politiko na našem področju. Mi smo že takrat opozarjali na škodljivost in zlobnost takega preprostega izenačevanja Slovencev in njihovih zahtev s komunistično nevarnostjo. Poudarjali smo, da večine komunistov v Trstu ne tvorijo Slovenci, temveč Italijani. Če bi upoštevali dejansko sorazmerno moč komunizma med člani obeh narodov sploh, potem bi imeli na eni strani Italijo s svojo dobro tretjino komunistično in sopotniško orientiranih ljudi, na drugi strani pa Slovenijo, kjer niso komunisti še na nobenih svobodnih volitvah nikdar dobili več kakor 5 odst. glasov! Že takrat smo dejali, da bi bilo umestno govoriti kvečjemu o romano-komunizmu (kar poglejmo primere Italije, Francije in končno tudi Španije!), ne pa o slavo-komunizmu. Toda tega nismo napravili, ker nismo ne zlobni, ne nepošteni. Zavedali pa smo se tudi, da ne gre v nobenem primeru zaradi napak, ki jih delajo njegovi trenutni politiki ali trenutno vladajoča generacija, metati očitkov na ves narod. Opozarjali smo, da bo kratkovidna politika, ki ne vidi delj od svojega nosa, z izenačevanjem komunizma z narodi dosegla nekega dne kvečjemu to, da bo imela proti sebi tako komuniste, kakor klevetane narode.

Kdor je trezno presojal takratni položaj, ta nam je dal prav. Prenapetežem, katerim nobena beseda ne zaleže, pa je posebno Vidalijev uspeh po prelomu med Titom in Kominformom dokončno zavezal usta. Naenkrat je slavokomunizem izginil s pozornice in upali smo, da so se gospodje naučili svojo lekcijo! Toda izgleda, da sovraštvo ne pozna meje!

Zato ne sme ostati nezapažen uvodnik v »Giornale di Trieste« z dne 31. marca, ki je zopet spodrsnil na stari tir. V njem čitamo namreč med ostalim, da ima Trst »usodno zgodovinsko protikomunistično in protislovansko funkcijo«. Hvala gospodom, da so se odkrili! Po dogodkih, ki jim onemogočujejo enačiti slovansko nevarnost s komunistično, ker so posebno vrste njihovih sonarodnjakov polne komunizma, so končno priznali, da so protislovani in da je protislovanstvo tista politika, ki jo žele v Trstu izajati in uveljavljati! Prosimo, naj odgovorni činitelji to primerno upoštevajo, kadar jim bo navedeni dnevnik, in z njim vsi tisti, ki se za njim skrivajo, zopet govoril o pravičnosti in poštenosti!

Priznanje, vsebovano v uvodniku »Giornale di Trieste«, in ugotovitev dejanskega stanja ima toliko večjo težo, ker je izrečeno na področju in v zadevah področja, na katerem se srečavajo Slovenci in Hrvati z Italijani.

Na eni strani je pred nami širokogrudno naziranje o medsebojni strpnosti in poštenem prijateljskem sožitju med Italijani in Slovenci, kakršnega zagovarjamo obenem z mnogimi drugimi tudi demokratični Slovenci, na drugi strani pa so šovinistične izjave o »protislovanski funkciji«, kakršne čitamo v navedenem časopisu. Ni težko videti, katero naziranje je pravilnejše, umestnejše in plemenitejše. V glavnem je pa seveda od Italijanov samih najbolj odvisno, kaj bodo izbrali.

Izbira, kakršna prihaja do izraza v uvodnikih vodilnega tržaškega italijanskega dnevnika, jim pa vsaj doslej ne dela prevelike časti, niti ne dokazuje politične dalekovidnosti, ki bi se znala dvigniti nad strasti ulice. In ta pot je lahko usodna.

Prepuščamo javnosti in odgovornim činiteljem krajevne politike, ki nosijo med ostalim tudi pred svetom in zgodovino odgovornost za usodo tega dela Evrope, da presodijo, kako se tako poudarjanje »protislovanske funkcije Trsta« sklada s pomirjenjem in sožitjem, z vlogo mosta, ki bi ga moralo tvoriti naše narodnostno mešano področje med sosednimi narodi.

* * *

Sporazumevajo se

„Daily Mail“: „Nobena stran ne želi, da bi se pariška konferenca neuspešno zaključila“. - Tržaško vprašanje na dnevnem redu

Kakor vse kaže, se v Parizu med prepiranjem diplomatsko sporazumevajo, čeprav niso mogli doseči v teku štirih tednov niti sporazuma o načelih, po katerih naj bi sestavili dnevni red za konferenco štirih zunanjih ministrov.

»Daily Mail« pravilno nakazuje trnjevo strmino, po kateri se razvija sporazumevanje med namestniki štirih zunanjih ministrov, ki so se doslej sestali že triindvajsetkrat:

»Sedanja konferenca je le nič dobrega obetajoče preučevanje brez pomembnih podrobnosti. Čeprav rečemo vse to, pa še vendar ostane nekaj zlata v pesku. In to zlato je preprosto dejstvo, da se razgovori še nadaljujejo. To namreč samo po sebi opravičuje upanje, kajti izgleda, da nobena stran ne želi, da bi se konferenca neuspešno zaključila. Vsi se namreč dobro zavedamo, da bo potem prišla zahteva po drugem glasu, če konferenca pade v vodo. Mislimo namreč na glas topov. Nekje je še vedno dovolj dobre volje ali treznega mišljenja, da skušajo to preprečiti. Dokler se narodi pogajajo, se še ne streljajo in v tem je upanje.«

Angleški zunanji minister Morrison je iz Londona z izjavo, da ne bo Sovjetska zveza nikoli prepozno pristala na sporazumno ureditev vseh spornih vprašanj, dal potrebno smernico popustljivega in posredovalnega čakanja svojemu namestniku Daviesu v Parizu. In dejansko se angleški zastopnik spretno, a umerjeno suče po Rožnati palači med ameriškimi, francoskimi in sovjetskimi kolegi, čeprav se zaveda težavne naloge, ki so jo je nadel.

Težave so dvojne narave: prve so načelne, druge pa vsebinske.

Razlogi načelne narave nalagajo zahodnim zastopnikom nujnost, da sestavijo takšen dnevni red konference štirih zunanjih ministrov, ki ne bo dovoljeval sovjetskim diplomatom (ki so zahodnim diplomatskim krogom znani po svoji spretnosti obračanja vprašanj dnevnega reda), da bi vsilili konferenci razpravljanje najprej o vprašanjih, ki so jim bolj pri srcu, in nato izigrali razpravljanje ostalih točk dnevnega reda.

Zahodni zastopniki so prav zaradi tega osredotočili vso svojo pozornost, da bi kot glavno točko dnevnega reda vpisali načelno razpravljanje o »glavnih vzrokih mednarodne napetosti«. Ne gre pri tem za dlakocepstvo zahodnih diplomatov, pač pa za zavest, da bodo le po taki načelni poglobljeni razpravi izluščena vsa važnejša sporna vprašanja in nato rešena v taki poenostavljeni obliki. S tega vidika podrejajo zahodne sile tudi nemško vprašanje — ki je prav za prav osrednje vprašanje današnjega bolnega evropskega sveta — predhodni načelni jasnosti o vzrokih mrzlične vojne napetosti, ki preveva danes ves svet.

Sovjetski predstavnik Gromiko pa vztraja na znanem svojem predlogu, naj se konferenca štirih velikih zunanjih ministrov čim bolj omeji na razpravljanje o razorožitvi Nemčije in s tem zvezanih vprašanjih. Gromiko pristaja kvečjemu na to, da se vprašanje nemške razorožitve vključi v splošno točko dnevnega reda »o vzrokih sedanje mednarodne napetosti v Evropi«, vendar pa pri naštevanju teh vzrokov omenja nemško vprašanje pomembno na prvem mestu.

Ostala načelna vprašanja niso take narave, da jih ne bi mogli rešiti s količkaj dobre volje! Res je, kakor to v Londonu duhovito ugotavljajo, da hočejo Sovjeti marsikje vpreči voz pred vole, vendar se zavedajo, da vodita obe v glavnem v poštev prihajajoči zahtevi (zahodna po ugotovitvi sedanje obrožitve v svetu, sovjetska o razorožitvi) do istega cilja, čeprav si ga Zahod ne predstavlja zavitega v propagandno kričavost.

Težave vsebinske narave, na katere naletavajo zahodni zastopniki v Parizu, pa so povzročene po vztrajanju sovjetskega zastopnika, da se na primer razpravljanje o avstrijskem vprašanju nujno naveže na razpravljanje o tržaškem vprašanju, ki ga prvotno zahodne sile niso hotele upoštevati pri sestavljanju dnevnega reda. Francoski zastopnik Parodi je v svoj kompromisni predlog (v katerem je med drugim razpravljanje o nemški razorožitvi spretno pomaknil samo na drugo mesto v okviru vprašanj »o glavnih vzrokih mednarodne napetosti«, in sicer z odstavitvijo s prvega mesta, kamor ga je postavil sovjetski zastopnik Gromiko), vstavil točko »o izvedbi obveznosti iz veljavnih pogodb in dogovorov«, pod katero spada po njegovi izrecni navedbi tudi razpravljanje o tržaškem vprašanju.

Glede tržaškega vprašanja je torej v Parizu dosežen sporazum, da pride v eni ali drugi obliki na dnevni red konference štirih zunanjih ministrov.

Iz navedenih dejstev smo videli, da je v Parizu v teku prav za prav že prava konferenca med štirimi svetovnimi silami, kajti pri razpravljanju o sestavitvi dnevnega reda posegajo štirje namestniki z večjimi ali manjšimi pravicami, vsekakor pa ne brez odobritve svojih vlad, v razpravljanje o bistvenih nasprotjih med Zahodom in Vzhodom.

Uvaževani angleški dnevnik »Manchester Guardian« pravilno gleda na dalekosežnost pariških razgovorov, ko trdi:

»Zahodne velesile bi morale napraviti vse, kar je v njihovi moči, da bi zmanjšale težave, ki so še na poti temu sestanku. Če bodo manj trdovratne v svojih zahtevah glede dnevnega reda bodoče konference, bodo imele vsaj mirno vest, če do konference ne bo prišlo, ker se to ne bo zgodilo po njihovi krivdi. Trdnost in nepopustljivost bosta bolj na mestu na konferenci štirih zunanjih ministrov samih.«

Ideološka vojna

in pomen britanske propagande

»Daily Telegraph« piše v uvodniku z naslovom: »Glas Britanije« o pomenu britanske propagande v boju proti komunizmu:

»Kljub Koreji je glavno bojišče mrzle vojne na ideološkem področju. Izgon predstavnikov »British Council«-a iz vzhodnoevropskih dežel in vroče prizadevanje, da bi zmedli oddaje britanskega radia, dovolj jasno dokazujeta, kako važno je za naše sovražnike, da bi zadušili glas Britanije. Če že ne moremo prodreti onstran železnega zastora, je tem bolj važno, da bi osredotočili čim več pozornosti na države ob robu sovjetskega vplivnega področja.«

»Daily Telegraph« svetuje, naj bi posvetili posebno pozornost Srednjemu vzhodu in Jugoslaviji, pri čemer naj bi ne štedili z izdatki za organizacijo takšne oddajne službe, kakor ju »British Council« in britanski radio le zmoreta.

List spominja na to, da so v začetku zadnje svetovne vojne Nemci dosegli znatne začetne uspehe prav zaradi tega, ker je bila njihova propaganda že v polnem obratu, dočim je bila angleška šele v zarodku. »Te lekcije ne smemo pozabiti«, pravi »Daily Telegraph«.

Ženske pristaniške in rudniške delavke v podložniških državah

Izrabljanje ženske delovne sile — ki je zavzelo v Sovjetski zvezi velik obseg — se naglo širi tudi v podložniških državah. »Spotlight«, mesečnik mednarodne zveze svobodnih sindikatov (CISL), objavlja v tej zvezi pismo madžarskega ministrskega podpredsednika Rakoszyja, ki piše, da v preteklosti ni bilo dovoljeno ženam delati v rudniku, ker so kapitalisti »imeli zadostno število mož za izrabljanje... Zdaj pa se žene uveljavljajo tudi na tem polju, kar z veseljem pozdravljamo«.

Zanimivo je tudi pismo norveškega mornarja, ki opisuje žene, ki morajo delati kot pristaniške delavke v neki poljski luki. Norveški mornar piše med drugim:

»Oboroženi stražniki so stali na pomolih in delavkam je bilo strogo prepovedano govoriti. Videli smo tudi, da so celo med seboj le težko govorile. Te žene so napravile bolj vtis mehaničnih lutk kot človeških bitij.«

Sovjetska zveza ukinila konzulata v Zagrebu in Splitu

Sovjetska zveza je ukinila na lastno pobudo svoja konzulata v Zagrebu in Splitu.

Osebje obeh konzulatov je bilo vpoklicano v Beograd na sedež tamkajšnjega sovjetskega poslaništva.

Važnost Sredozemlja

Ameriško sredozemsko in francosko celinsko gledanje na obrambo Evrope

General Eisenhower je v glavnem že razdelil poveljniška mesta v svojem stanu. Prav tako je tudi že razdelil ozemlje, ki spada pod njegovo poveljstvo na posamezna področja. Kakor pa čitamo, je pri tem prišlo do izraza in je še vedno ostalo nerešeno izredno važno vprašanje: kakšna vloga naj pripade Sredozemlju.

Srečali sta se namreč dve naziranji, in sicer kontinentalno in sredozemsko. Prvega zastopajo predvsem Francozi. Po njihovem naziranju bi bila naloga Sredozemlja in v njem razporejenih sil samo ta, da zavarujejo jugovzhodni bok glavnega bojišča v Srednji Evropi, ki spada pod poveljstvo francoskega generala Juina. Francoski strategi smatrajo, da pripada temu bojišču glavna naloga, ker je poklicano, da zada morebitnemu napadalcu odločilen udarec, zato mora biti funkcija vseh ostalih področij podrejena temu glavnemu smotru. Skladno s tem zahtevajo Francozi, da se za Sredozemlje sploh ne ustanovi posebno vrhovno poveljstvo, kakor obstoja n. pr. za Srednjo in Severno Evropo, temveč predlagajo, naj se vse vojaške sile v Sredozemlju podrede vrhovnemu poveljniku srednjeevropskega področja.

Zagovornik sredozemskega naziranja pa je poveljnik ameriškega sredozemskega brodovja admiral Združenih držav Sherman. Po njegovem mišljenju je veliko koristneje in laže izvojevati odločitev v morebitni vojni preko sredozemskega prostora, kateremu pripisuje Sherman veliko važnost. Preko Sredozemlja vodi namreč najkrajša pot v Indije, in to ne samo iz Anglije, temveč tudi z atlantskih obal Amerike. Sredozemlje je važno za ohranitev zvez s petrolejskimi področji Srednjega vzhoda. Toda, kar je še važnejše, preko Sredozemlja vodijo najprikladnejša pota na Balkan, od tod v Podonavje, ali pa mimo Balkana v Črno morje in s tem v odprte ravnine Vzhodne Evrope in neposredno bližino velevažnih kavkaških petrolejskih vrelcev. V primeru vojne bi na tem področju igrale sile vojne mornarice in morski transporti, torej sredstva, v katerih imajo zahodne sile neoporečno premoč, veliko večjo vlogo pri podpiranju in oskrbovanju kopnih sil in letalstva, kakor pa bi to lahko dosegle pri težavnem in počasnem prodiranju iz Zahodne Evrope. Kaj je bila prav za prav doslej Ahilova peta vseh sil, ki so se kdaj koli v zgodovini znašle v vojni z Rusijo? To so bile velike razdalje, počasna in ranljiva suhozemna prevozna sredstva, ki so izčrpavala velik del njihove moči. Vojne sile, ki bi operirale ob komunikacijski črti Sredozemlje-Črno morje in z obal Črnega morja dalje, vse dokler ne dosežejo odločitve, bi se edine izognile tej veliki oviri, ki jo narava postavlja v korist napadalca, ki bi prišel iz Vzhodne Evrope. Zato zagovarja admiral Sherman samostojnost vrhovnega poveljstva Sredozemlja, ki naj dobi v primeru spopada na razpolago take sile, da bo lahko izvršilo nakazano veliko nalogo.

Pred nami se torej nekako ponavlja zgodovina. Tudi v obeh prejšnjih svetovnih vojnah so se že uveljavljali nazori, ki so zahtevali, da se iz Sredozemlja izvojuje odločitev na srednjeevropskih bojiščih. Mnogi komentatorji prve svetovne vojne in posebno takratni predsednik britanske vlade Lloyd George priznavajo veliko napako, ki je bila zagrešena z zanemarjanjem solunskega bojišča. V drugi svetovni vojni je bil zagovornik prodora iz Sredozemlja v Podonavje sam Churchill. Njegovi nasveti niso bili sprejeti. Kakšne so posledice tega neupoštevanja, je vsakomur jasno.

Za razliko od navedenih dveh primerov se danes postavlja isto strateško vprašanje ne v vojni, temveč še v miru, torej v času, ko se o njem še lahko hladno in brez prevelike naglice razmisli. General Eisenhower se o tem problemu še ni odločil, čeprav so nekateri vedeli povedati, da je osebno bolj naklonjen francoskemu stališču, saj zagovarjajo Francozi tisto bojišče, na katerem je tudi sam dosegel doslej največje uspehe svojega življenja. Toda kljub tem osebnim občutkom ne more odrekati utemeljenosti naziranju admirala Shermana, ki je imel posebno v zadnjih mesecih priliko, da se je dodobra spoznal z razmerami v Sredozemlju, ga prepotoval v vseh smereh in se tudi osebno prepričal, da je v tem področju veliko narodov, na katerih zavezništvo in odporno moč se Zahod lahko veliko bolj zanese kakor pa na marsikatere sile, ki hoče igrati v Atlantskem paktu vodilno vlogo.

Edina uspešna petletka

Uradni »Petletni pregled javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije«, ki so ga izdali v Beogradu, objavlja podatke, iz katerih se vidi, da je od leta 1945, torej od tedaj, ko so prišli komunisti na oblast, do leta 1950 bilo v ječah nič manj kot 6 milijonov ljudi. Ta številka predstavlja okoli 80 odst. vsega odraslega prebivalstva Jugoslavije. Z drugimi besedami povedano, izmed vsakih petih odraslih možkih in žensk v Jugoslaviji, so bili štirje v tem času v zaporih.

To je pač najizrazitejša ilustracija »ljudske demokracije« in »pravnega reda«, ki vlada v Jugoslaviji.

Obenem bi pa lahko rekli, kakor pravi to »Pregled« Narodnega odbora za svobodno Evropo, iz katerega posnemamo navedeno vest, da je to edina petletka, ki so jo jugoslovanski komunisti res izvršili z uspehom. Ob priliki razpravljanja o državnem proračunu je namreč minister Kidrič objavil nekaj podatkov o uspehih petletke na drugih področjih. Iz njegovega poročila je razvidno, da je v celokupni poljedelski proizvodnji plan bil izpolnjen samo s 70,5 odstotkov. V proizvodnji žitaric so dosegli samo 62 odstotkov plana, v proizvodnji zelenjave 58,1 odst., v proizvodnji industrijskih rastlin pa celo samo 46,5 odstotkov.

Ako primerjamo zadnje navedene številke z izredno delavnostjo in produkcijsko sposobnostjo organov »javne varnosti in pravnega reda«, kar prihaja do polnega izraza v izredni zaposlenosti jugoslovanskih zaporov, potem kaj lahko vidimo, na katerem področju so komunisti res nedosegljivi mojstri.

Zavezniška vojaška uprava in ital. vrhovno sodišče v Rimu

Znano je, da je vrhovno sodišče italijanske republike v Rimu zavzelo glede pravosodstva na STO-ju pravno krivo stališče, da tukajšnja sodna oblastva še vedno spadajo pod italijansko pravosodstvo in da ima zato italijansko vrhovno sodišče v Rimu pravico soditi kot vrhovna instanca v pravnih zadevah, o katerih so sodila tržaška sodna oblastva. S tem se je Rim protizakonito vmešal v pravosodstvo STO-ja, ki od 15. septembra 1947 ne spada več pod Italijo. Zavezniška vojaška uprava ni mogla mirno gledati tega vmešavanja Italije v tržaško sodstvo. Zato je glavni državni pravdnik v Trstu razposlal 22. marca 1951 okrožnico, ki prinaša dobesedno dopis pravnega oddelka ZVU od 20. marca 1951 št. D.L./30-A/1103, ki se glasi:

»Odreja se, da se morajo tržaška »sodna oblastva v primeru, da do»be kako sporočilo, ki se tiče tržaških sodnih zadev, od kasacijske»ga dvora italijanske republike ali »katerega koli italijanskega sodne»ga oblastva ali od pravnega mini»strstva italijanske republike ali »katere druge od njega odvisne o»blasti, vzdržati vsakršnega ukrepa »in poslati dotično listino ravnate»lju za pravne zadeve ZVU ter po»čakati njegovih navodil.«

S poznejšim dopolnilom je ZVU sporočila glavnemu državnemu pravdnik, da velja gornji nalog tudi za sodne pomožne organe kot za sodnijske oficiale, ki se morajo vzdržati vsakega čina in ukrepa, ki se tiče gori omenjenih zadev.

Pozdravljamo ta korak Zavezniške vojaške uprave in pričakujemo, da bo ona res pričela upravljati Svobodno tržaško ozemlje v duhu mirovne pogodbe, ki je to ozemlje ustanovila kot samostojno državno tvorbo.

† dr. Anton Novačan

Ob zaključku te številke smo prejeli iz Argentine vest, da je v mestecu Posadas na reki Paraná nenadoma preminul dne 22. marca 1951 slovenski pesnik in pisatelj dr. Anton Novačan. Smrt ga je odtrgala od plodonosnega umetniškega udejstvovanja v vlaku, ko se je vračal iz buenosajreške bolnice v Alem k soprogi Pepci za velikonočne praznike.

»Demokracija«, Slovenska prosvetna matica, sploh vsi demokratični tržaški Slovenci bodo dostojno počastili Novačanov spomin in ga proslavljali kot pesnika in človeka, ki je bil pri svojem umetniškem ustvarjanju, zlasti v svojih zadnjih letih, najtesneje povezan s Trstom.

Na Trst so Novačana vezali burni predvojni spomini še izza dobe požiga »Balkana«. Po drugi svetovni vojni pa je Novačan dokončal in izdal v Trstu svoj sonetni ciklus »Peti Evangelij«, ki ga literarna kritika smatra upravičeno za njegovo najboljše pesniško delo.

Gospe Pepci Novačanovi, ki v daljni Argentiniji hrani bogato literarno zapuščino svojega soproga, izreka »Demokracija« sožalje v imenu vse demokratične slovenske javnosti.

Nenni in Trst

Vodja italijanskih socialkomunistov Nenni je zann po svoji tezi o »boljši rešitvi« tržaškega vprašanja v smislu začasnega spoštovanja mirovne pogodbe, združitve angloameriškega in jugoslovanskega področja Svobodnega tržaškega ozemlja, izvedbi plebiscita in končni priključitvi obeh področij k Italiji.

Nenni ni zaradi tega zadovoljen s sedanjo politiko De Gasperijeve vlade. Nenni De Gasperiju celo očita, da je s svojim nerodnim in neveščim ravnanjem s tržaškim vprašanjem bistveno škodoval italijanski borbi za Trst...

Kominformistični proces v Zagrebu

Vojaško sodišče v Zagrebu se je bavilo pretekli teden s procesom proti kominformističnim agentom v madžarski obveščevalni službi, ki so hoteli prodreti v kroge Jugoslovanske armade. V proces je bil vpleten tudi tržaški kominformistični prvak V. Vidali. Namen zarotniškega delovanja je bil, zrušiti sedanji red v Jugoslaviji z zunanjo pomočjo.

Glavni obtoženec, bivši kapetan JA Rade Mrdjenović, je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, njegov pomočnik Ante Kopič na 20 let ječe in bivši kapetan Stojan Nježič na 15 let ječe; Stojan Drača in Jula Hvatalič pa sta prejela 4 leta oziroma 1 leto in pol zapora, ker sta obtožence skrivala.

Vesti s Tržaškega

Kmečka zemljišča in registrske finančne takse

Pristojbine (takse), ki jih mora kmet plačevati od kupljenih zemljišč, bilo da jih potrebuje za izboljšanje svoje kmetije, bilo da mora urejevati zemljiško knjižno stanje, so glede na današnji zemljiški dohodek naravnost ogromne.

Po drugi svetovni vojni je znašala pristojbina od prodaje kmečkih nepremičnin do vrednosti 1000 lir 1 odst., od 1001 do 5000 lir 2 odst. in čez 5000 lir je znašala registrska taksa 4 odst. Med vojno je fašistična vlada takse znižala z odlokom od 27. septembra 1941 štev. 1016 na 8 odst. To pa z namenom, da prepreči med vojno razprodajo nepremičnin in obvaruje ljudstvo pred špekulanti, ki so nakupovali nepremičnine. Po vojni je bila ta pristojbina žalibog celo zvišana in znaša danes 10 odst. Ako dodamo še 2 odst. za takso vknjižbe in druge doklade, znaša danes finančna pristojbina od prodaje in prenosa nepremičnin okoli 14 odst. od njihove tržne cene. To je za našega kmeta tako visoka obremenitev, da je ne more prenesti! Je res, da določa splošni ukaz od 25. 1. 1946 štev. 39, da se zniža pri prodaji kmečkih posestev pristojbina od 10 odst. na 6 odst., ali to znižanje je odvisno od tolikih pogojev, ki si jih je mogla izmisliti samo finančna birokracija, da v praksi malokdaj pride v poštev. Poleg vsega tega pa zakon še zahteva, da mora biti kupec italijanski državljan.

Današnja finančna uprava je žalibog po italijanskem zgledu tako birokratizirana, da je skrajni čas, da se ta zastareli obdavčevalni sistem odpravi.

Poleg vsega tega, kakor da ni 14 odstotno obdavčevanje že dovolj, pride končno še finančni tehnični urad, ki odmerja in določa za naša siromašna kmečka zemljišča naravnost neverjetne cene, ki bi bile pretirane celo v padovanski nižini, ne glede, kakšna je prava vrednost kmečkih hiš in zemljišč. Zalibog se finančni tehnični urad ne ozira na nizko rento zemljišč v naših krajih in navija cene na kmečka zemljišča po našem Krasu in naših hribih, kakor bi šlo za zemljišča v neposredni mestni okolici ali v Zavljah, kjer grade industrijsko pristanišče!

Ne samo to. Pogosto se dogodi, da je kmet že nad 30 in več let v posesti zemljišča, a je to vpisano na drugo osebo. Mora za to doseči ureditev zemljiškega stanja, ali z izjavo one osebe, ki je po pomoti vknjižena, ali pa s tožbo za priposestvovanje. Tudi v takem primeru mora kmet plačati visoke takse, kakor bi bil zemljišče sedaj kupil.

Tako ravnanje s kmečkimi zemljišči in tako visoko obdavčevanje ni gospodarsko upravičeno. Finančno oblastvo mora razlikovati med pridobitvijo kmečkega zemljišča v svrho lastnega uživanja s strani kmečke družine in med pridobitvijo v špekulativne svrhe ali za zgradbo meščanskih hiš.

Registrske pristojbine od prenosa kmečkih posestev in posameznih zemljišč naj finančna uprava zniža na predvojno višino 4 odst.:

1. - ko gre za prodajo kmečkih nepremičnin kmetu, ki bo sam s svojo družino posestvo obdeloval in užival, brez vseh onih pogojev, ki jih vsebuje splošni ukaz štev. 39 iz leta 1946 v členu 2 in ki so očitna ovira na poti k znižanju registrskih taks;

2. - ko gre za doživitne pogodbe med kmečkim prebivalstvom s prenosom posestva;

3. - ko gre za urejevanje zemljiškoknjižnega stanja kmečkih nepremičnin.

Zavezniška vojaška uprava naj bi uvaževala te za našega kmeta tako važne predloge.

J. A.

Glasbena šola SPM

Na glasbeni šoli SPM prevzame pouk solopetja naša priznana koncertna in operna pevka

ONDINA OTTA,

katero pozna naša javnost še posebno s koncertov v Radiu Trst II.

Prijave gojencev za solopetje sprejema ravnateljstvo Glasbene šole SPM v ul. Machiavelli 22-II., kjer se dobijo vse potrebne informacije.

Tržačani so počastili padle talce

Dne 1. aprila so Tržačani počastili spomin 71 talcev, ki so jih ustrelili Nemci na ta dan pred sedmimi leti na openskem strelišču.

Ves dan so se vrstile skupine Tržačanov in okoličanov pred spomenikom, ki spominja na grozni zločin nemških zasedbenih oblastev.

Leta 1944. je bila druga svetovna vojna že odločena. Med našim ljudstvom je vedno bolj kipelo. Onemogli sovražnik je znesel ves svoj srd na nedolžne talce, ki so s svojo krvjo dokazali svetu, da naš narod ni klonil v teku nacifašistične triletne okupacije in da se strumno bori ob boku velikih zahodnih zaveznikov.

Ob obletnici smrti dr. PETRA UDOVIČA

Pred letom dni smo se tržaški Slovenci za vedno poslavljali od dr. Petra Udoviča. Pogrebna udeležba številnih prijateljev, znancev in poslovnih tovarišev je dokazovala izredno pokojnikovo priljubljenost.

Z dr. Petrom Udovičem je naša demokratična tržaška slovenska skupnost izgubila eno izmed osrednjih vodilnih osebnosti. Po preteku enega leta je ta izguba še vedno pustila med nami vrzel, ki jo bo tudi sčasoma le težko izpolniti.

Dr. Peter Udovič je kot soustanovitelj Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje, član njenega izvršnega odbora, soustanovitelj in član konzorcija »Demokracije«, soustanovitelj in predsednik upravnega sveta tiskarne »Adria« zavzemal važno mesto v tržaškem političnem življenju. Poleg tega je posvečal vso svojo naklonjeno pozornost Slovenskemu dobrodelnemu društvu in Slovenski prosvetni matici. Njegovo javno udejstvovanje ga ni v ničemer omejevalo pri njegovem širokopoteznem gospodarskem in podjetniškem delovanju, s katerim si je prav tako pridobil pomembno mesto v vrstah tržaških gospodarstvenikov.

Po enem letu od njegove smrti se tržaški demokratični Slovenci še vedno z nemanjšo hvaležnostjo spominjamo osebnosti dr. Petra Udoviča, ki je s svojim mirnim ustvarjalnim delom in s prijateljsko vzpodbujajočo besedo nam vsem dajal vzgled nesebičnosti in požrtvovalnosti v naši težki povojni borbi.

Slava njegovemu spominu!

SLOVENSKI ODER V TRSTU

vprizori veseloigro iz šolskega življenja:

MATURA

Napisal *Ladislav FODOR*, prevedla *Nada KONJEDIC*
Režira *Jože PETERLIN*, scena: *Vilko ČEKUTA*

Predstava bo v nedeljo, dne 15. aprila ob 20,30 v koncertni dvorani Ljudskega doma (ZVU) v Trstu. — Vstop je dovoljen le z vabili, ki jih lahko dobite:

v Trstu - trgovina Lupše
na Opčinah - trgovina Podobnik
v Barkovljah - drogerija Scheimer

Če se hočete zares od srca nasmejati in razvedriti ter imeti prijeten užitek, potem si takoj oskrbite vabilo, ki velja kot vstopnica!

Seja glavnega odbora SDZ

V nedeljo dne 15. aprila ob 9.30 bo seja glavnega odbora SDZ.

Tajništvo

Predajna seja SPM

V pondeljek 8. t. m. ob 18.30 je v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22-II. predajna seja. Vabljeni vsi stari in novi odborniki!

Tajništvo

Občni zbor Slov. dobrod. društva v Trstu

Slovensko dobrod. društvo javlja vsem svojim članom, da se bo vršil III. redni

OBČNI ZBOR

v nedeljo 8. aprila t. l. ob 10. uri v društvenih prostorih v ulici Machiavelli št. 22-II s sledečim dnevnim redom:

1) Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika
2) Razrešitev staremu odboru
3) Volitve novega odbora
4) Slučajnosti

Apeliramo na članstvo, da se polnoštevilno odzove povabilu in s svojo navzočnostjo podpre vsestransko dosedanje in bodoče delovanje SDD.

Prošnja staršev

Dijaki višje realne gimnazije imajo pouk telovadbe v Rojanu. Rojanska telovadnica je najmoderneje urejena in opremljena, vendar je razdalja med ulico Lazzaretto vecchio, kjer je gimnazija, do Rojana velika! Zamudno je tudi čakanje na redke avtobuse št. 8. Dijaki se po končanem popoldanskem pouku v vsej naglici podajo v Rojan in prihajajo domov kasno zvečer, vsekakor ne pred poldeveto uro.

Zakaj se ne potrudi šolsko oblastvo in uredi pouk telovadbe za dijake višje gimnazije v telovadnici v ulici Della Valle, ki je tako rekoč pred nosom?

Odpusti iz služb v Trstu

V teku velikonočnega tedna je bilo v tržaških podjetjih Gaslini, Beltrame in Lejet ter v občinskem kmetijskem podjetju odslovljeno veliko število delavcev in uradnikov.

Po dolgih pogajanjih med predstojniki sindikalnih organizacij in vodstvom tovarne Gaslini je bil ukrep o množičnem in tudi o dodatnem začasnem odpustu delavcev in uradnikov preklican. Namesto predvidenih odpustov bo tovarna uvedla skrčeni delovni čas 40 tedenskih ur.

Pogajanja z ostalimi podjetji so še v teku. Zavezniška vojaška uprava je posredovala pri tržaški občini v korist uslužbencev občinskega kmetijskega podjetja, ki bodo — v kolikor bodo odpuščeni — prevzeti skoro v celoti na delo drugod, in sicer:

1) 115 delavcev, od katerih so 104 družinski poglavarji, bodo premestili na občinski odsek za delo (Divisione Lavori in Economia);

2) 65 delavcev, od katerih je 58 družinskih poglavarjev, bo prevzel občinski tehnični urad — urad za nasade;

3) ostale delavce, ki so vsi samski in ki so bili zaposleni od 7 do 12 mescev, bodo odpustili s 7. aprilom 1951.

Seja občinskega sveta v Nabrežini

Pretekli četrtek dne 29. marca je bila seja občinskega sveta v Nabrežini, na kateri bi morali razpravljati o proračunu za tekoče leto, a druge nujne zadeve so to točko dnevnega reda spet postavile v ozadje.

Takoj po prečitanju zapisnika je župan predlagal, naj se da prednost vprašanju najemnine občinskega lovišča in protestu prebivalcev iz Sesljana ter Vižovelj proti gradnji pokopališča v Sesljanu.

Občinski svet je nujnost sprejel, nakar je odbornik Skerk poročal o vprašanju lova v naši občini. Dosedaj ima lovišče v zakupu »Zveza lovcev za Tržaško ozemlje« v Trstu proti letni najemnini 70.000 lir. Ta pogodba zapade vsako leto dne 30. junija in se avtomatično podaljša za nadaljnje leto, ako je katera pogodbenih strank tri mesce prej pismeno ne odpove. Nujnost tega vprašanja je bila torej v tem, ker zapade 31. marca rok odpovedi. Že več časa se je začelo v naši občini gibanje od strani domačih lovcev, da bi si napravili svoje lastno lovsko društvo, katero bi potem lahko neposredno samo vzelo v zakup občinski lov. Dosedaj so morali namreč domači lovci plačevati visoko takso »Zvezi lovcev v Trstu«, da so lahko lovili v svojem okolišu. Ta taksa je znašala okoli 15 tisoč lir za vsakega lovca. Domači lovci so zato zahtevali od občinske uprave, naj odpove pogodbo z »Zvezo« v Trstu in naj nato to lovišče odda domačemu društvu v najem, ki je pripravljeno plačevati isto najemnino.

Občinski tajnik je pojasnil, da po lovskem zakonu, ki je tu v veljavi, občinska uprava ne more dati lova nikomur drugemu v najem kakor Zvezi lovcev v Trstu, a to lovsko društvo, ki ga v Nabrežini šele snujejo, bo le sekcija tržaške »Zveze«. Občina lahko pogodbo odpove, toda novo more sklepati le z dosedanjo »Zvezo«, v katero se pa lahko vnesejo novi pogoji, ki bi pri lovišču dali prednost domačim lovcem in to tudi glede na višino lovskih prispevkov. Zaslišan je bil tudi zastopnik lovcev g. Mirko Kralj, ki se ni strinjal z izjavami in pojasnili občinskega tajnika. V razpravo je poseglo več svetovalcev, nakar je občinski svet z 12 glasovi proti 4 sklenil, da se pogodba odpove in da se da nalog občinskemu odboru, da sklene novo pogodbo z Zvezo lovcev iz Trsta, ki bi dala vse prednosti lovcem-domačinom.

Nato je župan prečital protest 36 posestnikov iz Sesljana in Vižovelj proti gradnji pokopališča v Sesljanu. Takoj v začetku je povedal, da tega ne more čitati v slovenščini, ker je protest spisan le v italijanščini. Ta protest so namreč poslali na vsa mogoča oblastva v Trstu, a le v vednost naši občinski upravi. Po prečitanju v italijanščini je odbornik Terčon v kratkih besedah v slovenščini pojasnil vsebino protesta. Še prej pa je izrazil svoje obžalovanje Sesljancem in Vižoveljcem, da niso svojega protesta izrazili v slovenščini. Za zgled naj si vzamejo prebivalce Mavhinj, ki so napravili prošnjo na ZVU, da bi jim zgradila porušene hiše, kar je pri ZVU našlo ugoden odmev. Protest pravi, da je gradnja pokopališča preveč blizu vasi, da bi to delo oviralo tujski promet, oviralo gradnjo novih stavb v okolišu itd. Nato sta župan in odbornik Slavec obširno poročala o vseh pripravah, ki so v teku že tri leta za gradnjo tega pokopališča, katero so stalno zahtevali prebivalci omenjenih vasi. Šele v letošnjem letu se je posrečilo, da se je našlo denar za to delo. Načrte je napravil g. arh. Cekuta iz Sesljana, zemljišče je pa še precej oddaljeno od vasi med Sesljanom in Vižovljam. Izrazila sta oba svoje začudenje nad protestom, ki je prišel prav v času, ko bi se moralo delo začeti. Zaslišana sta bila tudi dva zastopnika iz Sesljana, ki sta obširneje obrazložila mnenje vseh, ki so proti temu delu v za to določenem kraju, niso pa nasprotni, da se to delo izvede drugje. Po daljši razpravi je občinski svet sklenil, da se počaka do 2. aprila, ko bodo prizadeti predstavniki predlagali drugo primerno zemljišče za pokopališče, v nasprotnem primeru bo občinski svet obrnil za pokopališče določeno vsoto v druge namene.

H koncu je občinski svet rešil sledeče prošnje za odstop občinskih zemljišč: Gospa Donda 600 m pred občinsko hišo v Nabrežini à L 120, Klun Ivan, Sesljan, 537 kv. m. à L 120, Zavadlal Marija 220 m à L 120, Pernarchi Filiberto, Trst, 1000 kv. m à L 200 v Sesljanu, Vadnjal Julija 900 kv. m à L 200, Legiša Ivan, Cerovlje, 500 kv. m à L 150 in prof. dr. Cerovac Ciril 300 kv. m à L 150; Pericu Avgustu iz Medjevasi se odobri 303 namesto že odobrenih 154 kv. m po že določeni ceni.

Izšla je dvojna številka „STVARNOSTI"

Izšla je dvojna številka revije »Stvarnost«. *VSEBINA:* Anton Dabinović, Trst in njegovo zaledje; Vili Hajdnik, Pregled povojnega slovenskega slovstva — pesništvo; Janko Jež, Ljubljanski jezuitski kolegij je imel značaj prave univerze; Arthur Koestler, Popolno nasilje ali relativna svoboda; Vinko Beličič, Pri svetem Jerneju; Vili Hajdnik, Smrt v pomladi, roman (nadaljevanje). Bogato vsebino dopolnjujejo *Ocene, Razgledi* in *Zapiski.*

Cena tramvajskim vožnjam povišana

Uprava mestnega podjetja ACEGAT je s prvim aprilom zvišala cene tramvajskim in avtobusnim voznim listkom. Listek za navadno vožnjo stane odslej 20 lir, nedeljski 25 lir, nočni pa 50 lir. Primerno podraženi so tudi obonmaji.

Bazoviški obmejni prehod odprt

Uprava tržaške policije sporoča, da je s tem mescem ponovno odprt obmejnemu prometu blok št. 12 pri Bazovici odnosno Gročani.

Obvestilo kmetovalcem

Kmetijsko nadzorništvo obvešča kmetovalce, ki so v posesti nakazil za dvig večne detelje po znižani ceni, da dvignejo seme pri kmetijskem udruženju v ulici F. Filzi št. 15, vključno do 10. t. m. Po preteku tega datuma bodo že izdana nakazila izgubila vsako veljavnost.

Se razpoložljiva količina semena, bo po tem roku stavljena na razpolago drugim kmetovalcem, ki se že sedaj lahko vpišejo pri kmetijskem nadzorništvu v ulici Ghega štev. 6-I. - tel. 86-73.

Zadnje poročilo gen. Aireya

Takoj po odhodu generala T. S. Aireya iz Trsta na njegovo službeno mesto v Parizu pri vrhovnem poveljstvu atlantske zveze, je izšlo njegovo zadnje poročilo Varnostnemu svetu OZN o upravi angloameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja za dobo od 1. januarja do 31. decembra 1950.

Sorazmerno kratko poročilo za tako dolgo obdobje (44 strani, od teh 25 strani poročila, 16 strani prilog in 2 strani kazala) obravnava v osmih poglavjih vse naše tržaško življenje: 1. gospodarski položaj, 2. finančni položaj, 3. industrija, 4. delovne razmere, 5. javna dela, 6. zunanja trgovina, 7. kmetijstvo, gospodarstvo in ribolov ter 8. notranje zadeve.

Poglavje o gospodarskem položaju je razdeljeno na tri oddelke: 1. pomoč E.R.P., 2. življenjski stroški in 3. posojila. Poglavje o industriji obravnava v štirih oddelkih: 1. splošni položaj tržaške industrije, 2. industrijsko pristanišče v Zavljah, 3. tržaški center za gospodarski razvoj in 4. gradnje ladij. Poglavje o notranjih razmerah pa obravnava: 1. šolstvo, 2. javno zdravstvo, 3. javno varnost, 4. razseljene osebe in begunce ter 5. socialno skrbstvo.

Priloge pojasnjujejo posamezna poglavja in jih statistično dopolnjujejo.

Oglejmo si nekoliko poročilo v točkah, ki nas tržaške Slovence posebno prizadevajo.

V uvodnem splošnem pregledu prikazuje general Airey vse svoje napore za izboljšanje gospodarskega položaja tržaškega ozemlja in za uspešno obnovitev za Trst življenjsko važnega tranzitnega prometa z avstroogrskimi naslednimi državami, ki so izven okvira kominformističnega komunizma, in za obnovitev trgovine z onimi državami donavske kotline, ki so tradicionalno uporabljale tržaško luko, pa so zdaj to iz ideoloških ali političnih razlogov skoro opustile. Kljub temu pa takoj nato zaide general Airey na svojo priljubljeno ugotovitev, da gospodarstvo Trsta ne more biti ločeno od italijanskega gospodarstva in da bi se trajna in mirna rešitev tržaškega vprašanja, »sloneča na potrebah in blaginji prebivalcev tega področja« najbolje dosegla v okviru tristranskega predloga z dne 20. marca 1948. Vendar pa general Airey to svojo diplomatsko izjavo spopolnjuje s stavkom: »*Vrhu tega sem prepričan, da bi se taka rešitev najbolje uresničila s sporazumom med strankama, ki sta v prvi vrsti prizadeti*«.

Omenimo še odstavek iz splošnega pregleda, ki obravnava ukrep ZVU, ki je vsem tistim, ki so 1. novembra 1949 bivali v Trstu in so bili do tedaj vpisani kot začasni prebivalci, dal možnost, da se vpišejo v seznam stalnega prebivalstva in da dobijo pravice in prednosti stalnega prebivalstva. General Airey pojasnjuje, da je bil ta ukrep, ki ni bil podvzet prej zaradi skrbniškega značaja ZVU, potreben, »*ker se ni dalo več opravičiti, da bi velikemu delu prebivalstva kratili pravico, da bi dobilo delavsko knjižico in se udeležilo volitev. Ta ukrep bo koristil v glavnem ljudem iz odstopljenih istrskih krajev*«. Ukrep torej ni imel namena, da bi koristil tudi tržaškim Slovencem, ki so se morali zaradi fašističnega preganjanja izseliti in ki so se po koncu vojne vrnili v svoje rojstno mesto, kjer so še vedno brez vsake državljanske pravice, ker še vedno ni rešeno vprašanje tržaškega državljanstva odnosno, ker še vedno odloča o državljanskih pravicah in s tem o pravici do dela v Trstu tuja, to je italijanska oblast.

Od srede do srede

28. MARCA: *Najavljena je važna Trumanova izjava o ciljih oboroženih sil OZN na Koreji. — Anglija zanikuje vesti o angleškem posredovanju pri kitajski vladi. -- Angleške vojne ladje so se vsidrale v perzijskem zalivu, da zaščitijo angleške državljane. — Ustanovljena je neodvisna delavska stranka v Zahodni Nemčiji, ki bo izdajala glasilo »Freie Tribune«. — Italijanska socialistična politika Saragat in Romita potrjujeta vest o združitvi njunih strank. — Po jugoslovanskih vesteh narašča v Albaniji odpor proti Henveru Hodži. — V Parizu predlaga sovjetski zastopnik Gromiko kompromisno razpravljanje o nemškem vprašanju.*

29. MARCA: *Kitajci so zavrnili predlog vrhovnega poveljnika oboroženih sil OZN na Koreji za sklenitev premirja. — Truman poudarja, da je za prekoračenje 38. vzporednika na Koreji potrebna politična odločitev prizadetih držav. -- Vlada ZDA je izročila načrt mirovne pogodbe z Japonsko vsem prizadetim vladam, med njimi tudi Sovjetski zvezi. — V reško pristanišče je priplula ladja »Slovenija«, ki so jo zgradili v nizozemskih ladjedelnicah in ki je na svoji prvi vožnji pripeljala iz ZDA večji tovor blaga za Jugoslavijo. — Francija je dovolila ameriškim četam, da se poslužujejo pristanišč La Pallice in Bordeaux. — Norveška in Nizozemska bosta skupno proizvajali atomsko silo.*

30. MARCA: *Na Koreji opažajo močan dotok kitajskih ojačenj. — Tudi med avstrijskimi komunisti se pojavlja titoistična struja. — Francoski javni uslužbenci so nezadovoljni z vladnimi plačilnimi ukrepi. — Med Jugoslavijo in Francijo so sklenili dogovor o socialnem zavarovanju izseljenih delavcev. -- V Ljubljani so ustanovili odbor za pomoč pri graditvi slovenskega kulturnega doma v Trstu. — Sovjetski zastopnik je zopet spravil konferenco štirih namestnikov na mrtvo točko z zahtevo po razpravljanju o namenu atlantske zveze.*

31. MARCA: *V Parizu so štirje namestniki ugodneje reševali sporna vprašanja na kosilu, ki ga je priredil ameriški odposlanec Jessup. — Na Koreji je v teku samo izvidniško delovanje ob 38. vzporedniku. — Londonski »Times« svetuje, naj Angleži in Američani odločno zaščitijo zahodne petrolejske koristi v Perziji. — Angleški vladni predsednik Attlee je govoril po radiu o šestletnih laburističnih uspehih na gospodarskem, finančnem in socialnem polju. — V Angliji preučujejo načrt notranjega obrambnega posojila. — V Angliji prevladuje mnenje, da je vsako masovno napredovanje čet OZN preko 38. vzporednika na Koreji nesmiselno in nevarno. — V Perziji je bil ob priliki novega atentata težko ranjen sorodnik kraljice Soraye.*

1. APRILA: *Računajo, da se bodo na Koreji razvili hudi boji šele severno od Čunčona, kjer so komunisti pripravili novo utrjeno črto. — Ravnatelj ameraškega mobilizacijskega urada Wilson poroča Trumanu, da bodo ZDA v dveh letih popolnoma pripravljene. — Ameriški senat preučuje vladni predlog o odhodu štirih divizij na evropsko celino. — V Parizu se razvija v glavnem prestižna borba med zahodnimi in vzhodnim blokom, vendar obstoji nevarnost, da bo SZ spretno izrabila v svoje propagandne namene morebitni neuspeh konference štirih namestnikov in vso krivdo za to pripisala zahodnim silam.*

2. APRILA: *General Eisenhower je danes uradno prevzel svoje poveljstvo nad vsemi oboroženimi silami atlantske zveze. — Ameriški senat se bavi z možnostjo revizije vojaških določil italijanske mirovne pogodbe. — Na pariški konferenci štirih namestnikov skuša francoski odposlanec Parodi posredovati med angloameriškim in sovjetskim stališčem; sovjetski odposlanec Gromiko se še vedno zanima za Trst. — Zaradi ponavljajočih se stavkovnih valov v Franciji računajo, da bo Queuillova vlada odstopila ob povratku državnega predsednika iz Amerike. — Truman se zavzema za podaljšanje ERP pomoči.*

3. APRILA: *Po 19. dneh je končala stavka nameščencev pri pariških prevozih, stopili so pa v stavko nameščenci francoskih ladjedelnic. — S pristankom zahodnih sil so bile ukinjene v Zahodni Nemčiji številne omejitve na polju industrijskega udejstvovanja. — V teku so pogajanja med angleškimi laburisti in konservativci za začasno premirje v parlamentu, medtem pa zakladni minister Gaitskell napoveduje novo znižanje življenjske ravni. — Na pariški konferenci noče sovjetski zastopnik razpravljati o novih zahodnih predlogih in vztraja na rešitvi tržaškega vprašanja.*

Mr. Douglas Hyde:

„VERJEL SEM...“

Komunizem prehaja polagoma, zato pa vztrajno v razpadanje. V Koreji in v Češkoslovaški se ni dokopal do oblasti z revolucijo, pač pa s sovjetskimi bajoneti. Primoran je bil poslužiti se imperialističnih metod. To ugotovitev, ki pomeni popoln poraz komunistične bajke o enodušnosti ljudskih množic, so mnogi komunistični gorečneži prezrli in vendar ne mine teden, v katerem se ne bi na novo prebudili izobraženci, politiki, pisatelji tako v Ameriki kakor v Evropi in se uprli disciplini absurdnosti, ki jo Kremelj nalaga svojim služabnikom.

Cucchi in Magnani sta v tej vrsti »renegatov« dve imeni, njima se dnevno pridružujejo nova in že jutri bo verjetno blestelo tudi kako slovensko ime na listi sodobnih spokornikov.

Brodolomci

Obnašanje Sovjetov v mednarodni politiki znatno veča število razkolnikov, kajti na »pravoverne« vedno bolj pritiska spoznanje, da je treba svoja lastna notranja nesoglasja brez večje izgube časa na nek način urediti. Na te dvomljivce pritiskajo odločitve med Sovjetsko zvezo in njihovo lasno domovino; ali naj se odločijo za izdajstvo, kakršno definirajo zahodni kazenski zakoni, ali za izdajstvo v smislu načel komunistične partije? V teh notranjih nesoglasjih se borita dva nasprotna pojma lojalnosti, ki nujno zahtevata razjasnitve. Največkrat se zatekajo ti »nekdanji verniki«, ki so zapadli »neveriji«, k rešitvam brez smisla: k »titoizmu«, »kriptokomunizmu«, »neodvisnim«. Predolgo so plavali v marksističnih vodah in končno pristali kot brodolomci na za njih nerodovitnih obalah svobode.

Pogostokrat padamo v skušnjave, da bi tem spreobrnjencem ne zaupali. V resnici nosi marksistično šolanje v sebi nekaj neozdravljivega. Vprašanje je, ali ljudje, ki zatrjujejo, da so s partijo »prelomili«, to v resnici tudi lahko storijo? Partija pozna v podrobnostih vso njihovo preteklost; partija jih ima v popolni oblasti. In končno, ali ni pri današnji tvegani konjunkturi Kremlja izredno važno, da partija vtihotapi v zahodne ključne postojanke čim več takih »spokornikov«, kjer lahko služijo kot tajni agenti kremeljskih zarotnikov?

„I believed“

Izreden pojav v vrsti rdečih spokornikov je vsekakor angleški komunist Douglas Hyde, ki je več kot pred letom dni pokazal hrbet tako partiji kakor tudi glavnemu uredništvu komunističnega glasila v Veliki Britaniji »Daily Worker«-ju, je v pravkar izdani knjigi, za katero se Angleži dobesedno trgajo, popisal svojo dolgoletno pustolovščino v komunističnem peklu in svoj beg v katoliško vero. »I believed« (»Verjel sem«), tako glasi naslov izpovedi Mr. Hydea, je izredno zanimiva zgodba počasnega iztreznjenja: Mož, ki se je popolnoma odpovedal vsakršni obliki lastnega mnenja, si je po dvajset letih duševnega suženjstva zopet priboril sposobnosti za kritično presojo, za ločitev dobrote od hudobije, preživlja najtežje borbe oglašujoče se vesti in dočaka končno zopetno prebujenje temeljnih človeških čustev.

Zgodba Mr. Hydea popisuje področje britanskih mest: obup in beda do Bristola v časih velike nezaposlenost, nemarnosti bolnišnic, nemir predmestij, čas, ko je London preživljal najtežja bombardiranja V1 in V2, zarote, klevetniške gonje, junaštva, pogorišča, umiranja in tudi utvare za končno zmago.

Od tistega dne dalje, ko se je po vnetem prebiranju Marksa, Engelsa in Darwina postavil v službo komunizma, je postalo življenje Mr. Hydea ena sama dvolična igra. Kot metodistični duhovnik je na prižnici namesto Kristusovega nauka propovedal marksistično propagando. Odslovili so ga iz cerkvene službe in posrečilo se mu je vtihotapiti se v angleško Delavsko stranko. Od partije je dobil naročilo, da v Surreyju, zelo važnem vojaškem področju, organizira glavno podružnico KP. Svojo nalogo je izvršil zelo spretno s pomočjo krajevnih delavskih organizacij. Ta taktika se je izvrstno obnesla tudi pri zadnjih britanskih volitvah, saj je bilo izvoljenih v parlament osem poslancev, ki pod krinko Delavske stranke zastopajo dejansko kremeljski boljševizem. Novica o izvolitvi teh poslancev je izzvala — tako pravi Mr. Hyde — pravi homerski posmeh v uredništvu »Daily Worker«-ja.

„Komunistična Velika Britanija“

Med špansko državljansko vojno je Mr. Hyde prejel od vodstva KP poseben nalog, »naj militantne komuniste, ki jih je partija uradno pozivala, naj se kot prostovoljci javijo v mednarodne brigade, zadržuje v Anglji«. »Partija«, tako pripoveduje Mr. Hyde, »si ni mogla dovoliti razkošja, da na španskih bojiščih umirajo komunisti, ki so za zgraditev »komunistične Velike Britanije neobhodno potrebni«. Ker pa je partija morala vendarle nekaj prispevati za komunistično stvar v Španiji, so agenti Mr. Hydea ob večernih urah lovili po nabrežjih Temze krepke mladeniče, jih do dobrega napili, nato pa prisilili, da podpišejo prijavnice za vstop v mednarodne brigade. To so bile prave kupčije z belim blagom moškega spola...

Kasneje je Mr. Hyde vodil informativno službo »Daily Worker«-ja, organiziral klevetniške gonje, se ogreval za vojno proti fašizmu, za aretacije osumljencev in se končno zavzemal, če je že tako moralo biti, tudi za »stvar zahodnih demokracij«. Zvitorepil je s poštenimi pripadniki Delavske stranke, vrival na ta način svoje agente v največjo britansko delavsko organizacijo »Trade Union«, razpletal vohunske mreže in dostavljal sovjetskemu poslaništvu vojaške informacije, ki mu jih je dobavljal uradnik britanskega vojnega ministrstva. Tega uradnika — tako pripoveduje Mr. Hyde — smo javno izključili iz partije, da bi lahko prikrito nadaljeval svoje izdajalsko delo. Vse v življenju Mr. Hydea je bilo podrejeno kremeljskim željam. Nobene morale ni bilo več v njem, nobene objektivne resnice — izpoveduje sam. Vendar je Mr. Hyde od neprestane izčrpanosti in dnevne akrobatike misli in dejanj, ki jih zahteva Kremelj — izgubil cilj — sovjetizacijo Velike Britanije. Postal je mesečnik.

Ko je bila sklenjena nemško-sovjetska prijateljska pogodba, je »Daily Worker« v pičli pol uri temeljito spremenil smer svojega pisanja. Že postavljeni članki o poveličevanju vojne proti nacizmu so romali med smeti in nadomestili so jih miroljubni pozivi. V pol uri se je angleški narod z junaškega branitelja svoje svobode in svobode vsega sveta prelevil v uredništvu »Daily Worker«-ja v zločinskega vojnega hujskača.

V prvem letu vojne so bili vsi topovi »Daily Worker«-ja uperjeni k britanskemu porazu. Obrambo Anglije in Francije označuje list v tem času kot »imperialistični napad na miroljubno Nemčijo«. V istem hipu pa, ko je Hitler napadel Sovjetijo, se je kolesje »Daily Worker«-ja obrnilo in s polno paro obratovalo za »imperialistično zmago«. »Če je Churchill Stalinov zaveznik«, tako so grmeli britanski komunisti, »potem smo mi Churchillovi zavezniki!«

Britanska komunistična partija stopica — kakor vse KP — zvesto in pokorno skozi labirinte moskovske strategije, vendar ostaja v Veliki Britaniji partija v očeh Angležev stranka tujine; drugače kakor pa so njene sovrstnice na evropski celini, kjer v resnici zastopajo znaten del javnosti in se zato kaj lahko košatijo z narodnimi barvami. V Angliji živijo komunistični aktivisti kot izobčenci in delujejo v ozračju izdajalske zarote, kajti mnogo bolj kakor njihovi evropski tovariši so primorani oprijemati se nelojalnih in zahrbtnih sredstev. Njihov cilj ni pridobivati in goljufati angleško javnost, ker se dobro zavedajo, da so v javnosti točno ocenjeni za to, kar v resnici so, pač pa stremijo vsi njihovi napori za tem, da bi v delavska gibanja in delavske strokovne organizacije vrinili svoje agente, ki naj bi postopoma zavzeli življenjsko važna mesta v britanski politiki in gospodarstvu. Zato živi angleški komunistični prvak v popolni osamljenosti in je njegov marksizem postavljen na najtežje preizkušnje.

Mr. Hyde te preizkušnje ni prestal. Ko se je neposredno po drugi svetovni vojni izkazala rdeča vojska kot navadna roparska druhal in ko so v deželah vzhodne Evrope potekali justični umori kar na tekočem traku in ni mogel teh zločinov zanikati niti najnaivnejši komunistični priganjač, je Mr. Hyde predočil ta grozodejstva angleški javnosti kot »strateško pogojne nujnosti«. »Ali«, tako piše, »prvič je nekaj v moji notranjosti, kljub teoretični objasnitvi, nabreklo«. Pojavili so se prvi dvomi, ki jih je — po lastni izpovedi — poskušal zadušiti s podvojeno vnemo in podvojeno gorečnostjo. »Marksistična analiza«, tako piše, »je postala v tem trenotku zame znanost, ker je kot verska resnica v meni ugasnila. Od tega trenotka dalje sem pričel uporabljati svojo lastno marksistično metodologijo brez prepričanja, povsem mrzlo, in moje delo se je na ta način izboljšalo«. V istem trenotku, ko je preživljal to krizo, so mu njegovi partijski predstojniki čestitali k njegovi komunistični spopolnitvi in zrelosti.

Hyde je prejel ukaz, da prične z gonjo, ki naj bi diskreditirala katoliško cerkev. Tako je bil primoran listati po dnevniku »Catholic Herald« in po tedniku »Weekly Review«. S čitanjem nasprotnih listov pa je nehote zašel v nasprotno filozofijo, ki ga je pritegnila nase.

Marksistični propovednik v senci cerkve

Medtem, ko Mr. Hyde št. 1 z absurdno trmoglavostjo nadaljuje z zločinskimi posli komunističnega vohuna in marksističnega propovednika, zapušča Mr. Hyde št. 2 ob večernih urah uredništvo »Daily Worker«-ja in poseda v senci cerkve, potem ko se je prepričal, da mu nihče ne sledi za petami. Tu v senci cerkve je končno našel tudi Mr. Hyde št. 1 zapravljeno svobodo, demokracijo in krščansko civilizacijo z vsemi neporušljivimi kulturnimi dobrinami.

Primer Mr. Hydea je gotovo edinstven. Odpira nam najtežavnejšo pot od Kremlja do Vatikana. Ob koncu svoje knjige pravi pisec sam: »Pomanjkanje vere in izločitev Cerkve, to sta glavna pobornika komunizma; lakota in beda ustvarjata samo rodovitna tla, na katerih se komunizem širi in bohoti«.

Knjiga »Verjel sem« odkriva vse nečloveške terjatve marksizma, ki od svojih učencev zahteva več požrtvovavanja od katere koli moderne religije. Protislovje med racionalizmom, s katerim se komunistična filozofija ponaša, in med slepo pokoršči no, ki jo partija zahteva od tistih, ki ji pripadajo, je naravnost očitno. Moskva bo zmagala le, če ji bo uspelo do temeljev izkoreniniti zdrav človeški razum in verjetno je prav v tem največ razlogov, da komunizem počasi, zato pa stalno razpada. Tej usodnosti pa ni zapisan samo moskovski komunizem, pač pa vsi njegovi zakoniti in nezakoniti odtenki.

B. J.
London

„DEMOKRACIJA“

javlja slovenski javnosti,
da je dne 22. marca 1951 nenadoma umrl
njen sodelavec

dr. Anton Novačan

slovenski pesnik in pisatelj

Zapušča ženo PEPCO
C. C. 49 L. N. Alem, prov. Misiones
Argentina

Letni zbor

Narodnega sveta koroških Slovencev

Zastopniki koroških vasi in občin so se zbrali 20. marca na letnem zboru Narodnega sveta koroških Slovencev, da premotrijo politični, kulturni in gospodarski položaj, v katerem se nahajajo in ki jim narekuje način narodnega dela.

V smislu programa Narodnega sveta koroških Slovencev je predsednik dr. Joško Tischler v svojem izčrpnem predavanju pokazal glavne smernice delovanja Narodnega sveta:

»Naše narodno življenje se odigrava ob robu velikega političnega dogajanja, ki se osredotočuje okoli dveh činiteljev, katere danes splošno pojmujemo z besedami »Zahod« in »Vzhod«. Kakšne oblike bo napetost med obema še zavzela, ne vemo. Vemo pa, da mora narod živeti in v tem pogledu moramo doprinesti svoj del. Na podlagi splošnih človečanskih in narodnih pravic, ki so zajamčene v mednarodnih aktih in v avstrijski ustavi sami, se nam odpira široko polje dela in borbe. Tri glavne smernice so, ki nam v smislu našega programa kažejo našo ravno, četudi težko politično pot:

1. *Smo enakopravni državljani po ustavi. To mora postati tudi živo dejstvo v vsakdanjem življenju.*
2. *Na podlagi tega hočemo sprejeti tudi vse obveznosti, ki nam jih nalaga dejstvo, da smo lojalni državljani.*
3. *Odločno moramo zahtevati, da se opustijo vsakovrstni poizkusi narodno skupnost uporabljati kot drobiž v politični borbi, pa naj si bo to v deželi med raznimi strankami ali pa pri matični državi v meddržavni politiki.*

Posebno zadnja točka je važna. Kot živ del slovenskega naroda hočemo pozitivno soustvarjati na polju naše narodne kulture in hočemo biti tudi sodeležni skupnih sadov te kulture. To je naravno dejstvo, ki ga ne moremo in ne smemo prezreti. Vendar iz tega ne sledi, da bi se moral del naroda, ki živi v drugi državi, pod drugimi okoliščinami, podvreči tudi vsaki vrsti političnega vetra, ki slučajno veje v matični državi.«

NAŠE RASTLINE

LAN

Rastlina je okoli 80 cm visoka z dolgo in tanko korenino, pokončnim, golim in okroglim steblom. Listi so ozkosuličasti in trožilni, cveti pa lepe, sinjemodre barve. Iz plodnice se razvijajo okrogle glavice s ploščatim, jajčastim in svetlorjavim semenom. Prekrasen je pogled na cvetoči lan v mescih juniju ali juliju, saj izgleda, kakor da bi odsevalo v njem sinje nebo!

Domovina lana je Jutrova dežela, toda je udomačen pri nas že iz najstarejših časov. V zdravilne svrhe uporabljamo le seme, ki ga nabiramo v avgustu. Ker je v njem mnogo sluzi in mnogo olja, deluje kot lahko čistilo in vpliva tudi blagodejno na vnete sluznice dihalnih in prebavnih organov ter sečnih vodov. Za čaj vzamemo eno jedilno žlico semena na skodelico vode. Nekateri namakajo zdrobljeno seme v sadnem soku in pijejo to pri pljučnem ali bronhialnem katarju, pri katarju želodca in črevesja. Kot lahko odvajalno sredstvo služi pri zaprtju in pri raznih krčih trebušnih organov. Laneno seme je tudi dobro sredstvo pri raznih zastrupljenjih, ker zabranjuje, da bi črevesne stene vsrkavale pogoltnjeni strup. Prav tako je laneno seme priporočljivo pri vnetju sečnih vodov, pri žolčnih kamnih, zlati žili in celo pri revmatizmu.

V iste namene uporabljamo tudi laneno olje, ki pa nam služi tudi zunanje, kot pri opeklinah, posebno če mu dodamo še apnene vode ali jajčnega beljaka. Zato je zelo priporočljivo, imeti stalno pri roki nekoliko lanenega semena in olja kot prvo sredstvo pri zastrupljenjih in opeklinah! Zunanje dajamo kuhano laneno seme tudi za obkladke, ki jih stavimo na otekline in čire, ker povzročajo omehčanje kože in dozorevanje čirov.

Sedaj pa nekoliko o

MAJARONU

Majaron je okoli 40 do 50 cm visok, s pokončnim in vejnatim ter nekoliko dlakavim steblom, ki nosi na obeh straneh sivkasto kosmate liste. Cveti so majhni in belkasto-rdeči. Cela rastlina, posebno pa mladike, imajo močan in prijeten vonj.

Prvotna domovina majarona so topli južni kraji Arabije, Indije in Egipta. Pri nas ga goje po vrtovih, kjer ga sejemo v tople grede že zgodaj pomladi, sicer bi jim hladoča zunaj škodovala. Zato ga sejejo na prostem šele majnika mesca, ko se je zemlja že dobro ogrela. Rastlino nabiramo ob njenem cvetu, to je od julija do septembra, sušimo pa vedno v senci.

Majaron je bogat na hlapnem olju in na terpenih. Zato so ga že naši davni predniki radi gojili po vrtovih. Slovenska lekarniška knjiga iz leta 1720 pravi: *»Kuhaj majaron in med ter deni na vranico, kadar te boli na levi strani! Majaron, kuhan na belem vinu, prežene vodenico. Tri lote majaronove vode zjutraj in zvečer piti, žene vodo iz človeka in ležeči kamen.«* Tako konča poglavje o majaronu v omenjeni knjigi!

Danes dajemo majaron pri slabih živcih, pri duševni potrtosti ali živčnem glavobolu ter raznih krčih. Tudi pri napenjanju in zaprtju kakor tudi pri driski je majaron dobrodošlo zdravilo. Navadno jemljemo majaronov čaj po trikrat na dan. Drugi dajejo majaron pri omenjenih boleznih, ga kuhajo na vinu, posebno pri želodčnih težavah. Pri živčnih motnjah je dobro pridjati majaronu še meliše in baldrijanovih korenin ali pa hmelja in poprove mete. Z majaronovim oljem pa si revmatiki tarejo boleča mesta. Tudi voda, v kateri smo kuhali majaron, je odlično sredstvo pri vnetju v ustih in grlu kot grgralno sredstvo. Pri nahodu si kaj radi čistijo nos in grlo z majaronovo vodo. Nekateri uporabljajo majaronov prašek za njuhanje, ako jih muči nahod. Ta način zdravljenja nahoda je seveda prišel danes že čisto iz navade, medtem ko si je v starih časih marsikateri »nahodnež« izkihal svoj katar iz nosnih votlin s pomočjo majarona...

26 *Konrad Zelenko:*

Pri slovenski časti

Srce se je trgalo Štefanu in Anici, ko sta se razhajala. Tako sta drug po drugem koprnela, zdaj pa morata spet narazen. Čim bolj se je Štefan oddaljeval od hrama in Anice in pobiral roso na potecu med njivami, toliko bridkeje mu je bilo v duši. Zdaj pa zdaj je postal, se ozrl nazaj k Anici. Ta se je z roko in glavo bila naslonila k beli steni in ihtela. Sama bo ostala, sama nebogljena, nezavarovana, sirota... O Bog, čemu ne more, ne sme s Štefanom...

Tudi Štefana je pekla misel, kako more, kako sme v teh nevarnih časih svoje dekle pustiti samo. Kje mu je vest? Toda, če Anica ne more in ne more, če ne sme z doma. Siliti je ne sme.

Z grenkobo je nadaljeval pot. Na koncu njiv, tik pred gozdom se je še enkrat ustavil in ozrl. Še je stala Anica pod kapom. Zdaj ni bila naslonjena več na steno, zdaj je zrla za njim, koprnela za njim, jokala za njim: »Štefan, moj Štefan, ali res odhajaš? Ali me res zapuščaš? Kaj sem ti storila? Čemu, čemu ne morem, ne smem s teboj?« Roke, ki jih je stegala za njim in mu mahala, so ji bile kot nalomljene, kakor je tudi njena duša bila strta.

Štefanu so se ovlažile oči. Segel je po robec in si otrl solze. Toliko da mu duša ni jokala, ko si je govoril: »Kako ljubeča, vdana dušica je moja Anica! Vse na svetu bi dal, da bi jo mogel vzeti s seboj... Pe če ni mogoče, ni, ni!«

Dvignil je roko in z njo in z robcem med prsti pomahal dekletu, ljubljenemu in ljubečemu dekletu. Potem je s trpkim vzdihom zavil v črni gozd. Anica je zrla za Štefanom. Tudi, ko je že izginil v črno Dežakovo hrastje, je s krvavečim srcem strmela v mrtve lesove.

Štefanu so v samotnem, temnem hrastju nenadoma stopili pred dušo mladostni spomini in prividi. Tam na tisti grčavi veji starega hrasta se je nekoč, mu je v detinskih letih bajala in kazala babica, obesil mlad kmečki fant, ker so mu branili lepo, mlado kočarsko izvoljenko. »Bog se usmili njegove duše!« je vzdihnil Štefan in z neko tesnobo šel mimo onega drevesa. »Obupal je revež nad življenjem, obupal nad srečo srca!« je Korenjakov tiho, sam sebi opravičeval nesrečnika. Tudi v Štefanovi duši je bil malo manj kot črni obup. Do študija na univerzi se je dokopal, zadnji strokovni izpiti ga še čakajo. To leto bi lahko že diplomiral, pa je vdrl v deželo prekleti Hitler! Tudi dekle, ljubko in ljubečo Anico si je Štefan našel, ob njej zasanjal življenjsko srečo, pa je vse prekrižal, vse utegne podreti ta vrag, Hitler. Štefana in Anico in še stotine in stotine mladih src, ves slovenski narod je pahnil v pravo temnico, kjer te morda čaka, ali preselitev ali prisilno delo ali celo smrt. Kdor koli bo malce svobodneje, uporneje dvignil glavo, bo šel na vešala... Kaj je njim obešanje drugega kot kratkočasna igrača. Prokleti svet!

Štefan se je dokaj hitro iz mrtvaško tihega gozda prebil na plano, na stezo, ki vodi ob kočarskih bajtah. Kočarske kajže so se s svojimi koničastimi slamnatimi strehami in z majhnimi okenci zelo blizu stiskale druga k drugi. Štefanu so se zdele kot piščeta, ki se v strahu pred sovražnikom tišče h koklji. V resnici so tudi »kočarji«, čeprav so jim nacisti obetali pravi »raj«, zlasti če se vržejo po nemško, živeli v hudem strahu. Ker jih je večina trdno vztrajala pri slovenski govorici in slovenskem duhu, so se bali, da jih bodo sredi noči začeli pobirati in odvažati na Borl. Jožekov primer jih je navdajal s hudimi slutnjami. Štefanovi koraki po stezi so zbudili in zbegali marsikaterega moža in ženo, češ, če nista morda Čipor in Rahuk in z njima geštapovci... Ta in oni gospodar je preplašen skočil s postelje in previdno zalikoval skoz okno, kdo neki je. Osamljeni nočni popotnik se je marsikomu zdel sumljiv... V svitu lune, ki je nad Pohorjem že krvavo rdela, se je zdel še strašnejši, nevarnejši...

Štefan je tu pa tam vrgel pogled po cvetočem drevju med hišami in za hišami. Cvetje, belo in rdečkasto, se je obletavalo. Popotnemu Korenjakovemu se je dozdevalo kot tiho padajoče solze, ki jih prši in lije drevje ob ogroženih slovenskih domovih. Naj si so še tako skromno želarski, domači, slovenski so. Šum in bučanje bližnje Drave je pošastno, grozljivo jekalo v noč... Hrumeča reka ima v noči svojo pesem. Kot da nosi s seboj tisočero gorje, je tokrat bučala.

Na kraju spuhljenskih Koč se je Štefan ustavil pri Koroščevem poljskem križu z ograjo iz navadnih oblikovcev. Mehko se ga je dojmilo ob spominu, kako ga je tod v otroških letih vodila babica. Pokazala mu je »Bogeca« na križu, nesrečno trpečega božjega Sina. Tu je Štefek z babico odložil poljske cvetlice in pomolil. Toda glej! Štefana je iznenadilo. Prav istemu »Bogecu« je desnica odtrgana od telesa in žalostno visi raz tram. Tudi oblikovci so odtrgani in razmetani krog ograje. Celo majniški cvetni venec je ves natrgan, lončena posoda rož pa leži na tleh razbita. Štefan je brž ugotovil, da so v tej noči neki zlikovci napadli križ. Majnik je in ljudje ob večerih tukaj molijo. Seve, šmarnice s slovensko molitvijo in pesmijo nekomu niso pogodu. Kdo ve, je brž posumil Štefan, če nimata prstov vmes sam Čipor in Rahuk ali pa kakšni, od njiju najeti in plačani zlikovci, člani nove »Hitlerjeve mladine«. Tak torej bo novi Hitlerjev red? Odstranjal bo častitljive krščanske svetinje... Misli Hitler, da ni treba več Boga? Aha, on, ki ne pripada nobeni veri, kot se je ošabno izrazil, meni, da bo sam zavzel mesto »Starega« (Boga). Zato mu svečke in lučke pred podobo že prižigajo po štajerskih mestih...

Štefana je grabila jeza, hkrati pa se mu je ob tako razdejanem svetem znamenju, dragem nekdanjem spominu, storilo milo. Ne, ne pojde mimo križa, ne da bi sramoto in pohujšanje ljudem zakril. Kristus, božji Sin, ki visi tu na križu tik vasi in ob polju, On, ki daje rast sadežem in naklanja vsakdanji kruh otrokom in odraslim, ne sme biti osramočen! Zločinski zlikovci ne smejo slaviti svojega zmagoslavja! Ne bodo se krohotali vernim slovenskim ljudem! In že se je Štefan v sveti gorečnosti povzpel na ograjo, se z desnico oklenil križa in telesa Kristusovega, z levico pa stegnil po odtrgano Kristusovo roko. Počasi in previdno jo je dvigal in vlekel k sebi in še više do mesta, kjer je bila odtrgana. Vešče jo je sklenil z »božjim telesom«. In da bi se znova ne iztaknila, jo je ovil celo z vencem rož. Tudi razmetane oblikovce je potem pobral, jih pristavil k ograji, kjer so manjkali, ter jih zabodel v zemljo. Še iz razbite posode je izvlekel šopek rož in jih zataknil za ukrivljeni žebelj pred kipec prebodene Žalostne Matere božje. Potem se je popotnik s pomirjeno dušo ozrl v obličje Križanega Boga. Zazdelo se mu je, kot da so se mu v mesečini solzne oči Kristusove kot žive zasvetile in zahvalile. Iz duše se je Štefanu izvil proseči vzdih:

»Varuj mi Anico, o Kristus nebeški! Tudi za mater in domače in še zase te prosim!«

Štefan je izmolil očenaš, zdravomarijo in čast bodi, nato pa je počasi krenil dalje v rosen travnik in med njive. Nekaj sto metrov naprej se je v nižini že dvigala streha domače Korenjakove hiše.

(Se nadaljuje)

Vesti z Goriškega

GORIŠKO UREDNIŠTVO: GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

Primer krivice, ki se nam godi na šolskem polju, in odgovornost gospoda prefekta

Krivica, ki se nam godi na šolskem polju, je skeleča rana na živem telesu našega naroda. Kakor je znano, določa člen 19. mirovne pogodbe, *da italijanski državljani*, ki so na dan 10. junija 1940 imeli svoj »domicil« na ozemlju, ki je bibo priključeno Jugoslaviji, *pridobijo jugoslovansko državljanstvo.* To pomeni, *da vsi tisti italijanski državljani, ki so 10. junija 1940 imeli svoj »domicil« na sedanjem ozemlju italijanske republike, so ohranili italijansko državljanstvo.*

Po členu 43 italijanskega civilnega zakonika je »domicil« neke osebe v kraju, kjer je ta postavila glavni sedež svojih opravil in koristi.

To določilo člena 19 mirovne pogodbe in člena 43 civilnega zakonika sta jasni kot beli dan. Po teh dveh določilih so vsi italijanski državljani, ki so 10. junija 1940 bivali na sedanjem ozemlju Italije, zaradi svojega poklica, ki so ga v glavnem tukaj izvrševali, *ohranili italijansko državljanstvo,* ne da bi jim bilo treba optirati. Sem spadajo vse hišne pomočnice, vsi delavci, ki so tukaj tudi bivali, vsi trgovci, ki so na sedanjem ozemlju Italije trgovali, tudi če so hodili spat n. pr. v Miren, Sempeter, Solkan itd. Sem spadajo sploh vsi, ki jih omenjata člena 43 civilnega zakonika, kar se tiče »domicila«, kakor smo ga zgoraj prevedli.

Prav tako je določilo člena 19 mirovne pogodbe in člena 43 civilnega zakonika tolmačilo tudi rimsko zunanje ministrstvo, ko je decembra 1947 objavilo, da se za »domicil« neke osebe upošteva kraj, ki ga določa člen 43 civilnega zakonika. To pojasnilo je zunanje ministrstvo dalo v zvezi z opcijskimi izjavami, ki jih je bilo treba takrat predložiti prav po določilu točke 2 člena 19 mirovne pogodbe.

Zgodilo pa se je, da krajevna oblastva niso hotela priznati državljanstva Slovencem, ki so imeli 10. junija 1940 svoj »domicil« na sedanjem ozemlju države, ampak so za priznanje državljanstva zahtevala predložitev potrdila stalnega bivališča (residenza stabile) v kaki občini sedanjega ozemlja Italije. Vse to v očitnem nasprotju z določili mirovne pogodbe, člena 43 civilnega zakonika in pojasnila zunanjega ministrstva.

Krajevna italijanska oblastva so se izgovarjala, da je jugoslovanska oblast tista, ki zahteva izpričevalo stalnega bivališča (»residenza stabile«) na dan 10. junija 1940. Ta trditev pa se je izkazala prazna, ker je kmalu zatem jugoslovanska oblast zavrnila opcijsko izjavo tistih, ki so 10. junija 1940 bivali na sedanjem ozemlju Italije, čeravno niso bili anagrafično vpisani kot stalno tu bivajoči.

Toda tudi v zadevi stalnega bivališča so delala oblastva krivico Slovencem, ker stalno bivališče imajo vsi tisti, ki imajo v nekem kraju svoje običajno bivališče, in ne samo tisti, ki so kot taki (»stabili«) vpisani v anagrafičnem uradu, kajti drugi del člena 43 civ. zakonika pravi dobesedno: »Bivališče (»residenza«) je v kraju, kjer oseba običajno (»abituale«) biva (»dimora«).«

Zaradi tega krivičnega zadržanja in ravnanja oblastev so morali premnogi Slovenci optirati.

Toda preganjanje se ni ustavilo, kajti oblastva so na pobudo gospoda prefekta odredila izgon otrok slovenskih optantov iz šol s slovenskim učnim jezikom.

V zadevi smo protestirali pri pro svetnem ministrstvu in pri predsedniku vlade ter prikazali vsestransko krivico, ki se nam godi na šolskem polju spričo tega brezobzirnega in protizakonitega ukrepa. Kmalu za tem smo se zglasili tudi pri gospodu prefektu, ki nam je dejal, da bi morda pri njem naleteli na razumevanje, če bi se ne postavili *na pravno stališče;* tako pa nam ne more dati prav. Vzeli smo besede gospoda prefekta kot zasmeh po toliki krivici, ki smo jo utrpeli. Vendar nam je gospod prefekt obljubil, da vzame v poštev, glede državljanstva in šole, zadevo tistih, ki so na dan 10. junija 1940 imeli svoj »domicil« ali bivališče na sedanjem ozemlju Italije, tudi če niso bili vpisani v anagrafičnem uradu.

To pa zato, ker smo gospodu prefektu dokazali, *da je jugoslovanska oblast zavrnila opcijsko izjavo tistih, ki so 10. junija 1940 bivali na sedanjem ozemlju Italije* (tudi ne vpisanih v anagrafičnem uradu), *ker so itak zaradi tega dejstva državljanstvo ohranili.* Opcijska izjava je bila torej *odveč!*

Upali smo, da bo gospod prefekt res nekaj ukrenil glede tega, da se popravi krivica, ki se je zgodila našim ljudem.

Čakali pa smo zaman! In predpretekli teden, ko se je pri gospodu prefektu zglasil g. Rudi Bratuž in prosil za pojasnila, zakaj ni bilo ničesar izvršenega od dane obljube, je gospod prefekt odgovoril, naj mu predložimo imena prizadetih...

Takega odgovora seveda si nismo pričakovali, ker ne verjamemo, da moramo biti mi, državljani slovenske narodnosti, ponižani do take stopnje, da moramo nuditi gospodu prefektu to, kar je njegova sveta dolžnost in dolžnost njemu podrejenih uradov, da uradno uredijo. Ko je šlo za krivičen izgon naših učencev in dijakov iz slovenskih šol, je gospod prefekt meni nič tebi nič predlagal in seveda dosegel izgon. Naj bi se gospod prefekt zato uradno potrudil tudi za popravo krivice, ki nam je bila storjena vsaj v primeru učencev in dijakov, katerih starši so 10. junija 1940 imeli svoj »domicil« in svoje običajno bivališče na sedanjem ozemlju države.

Gospod prefekt ima moč in dolžnost nastopiti, da se nam krivica popravi, ker mora, ako hoče biti pravičen, ščititi tudi naše pravice in koristi splošnega in zasebnega značaja. Prav tako učinkovito in nepristransko, kakor zahteva država od nas plačevanje davkov in spoštovanje zakona.

Uspeh goriškega rojaka M. Renerja v Kanadi

Goriški mladi dirigent in skladatelj Mirko Rener je po prihodu v Kanado dobil mesto pevovodje na St. Michael's College-u, kjer je prevzel vodstvo pevskega zbora, ki je bil ustanovljen pred tremi leti in ki je šele pod spretnim vodstvom novega pevovodje pričel z resnim delom.

Kanadski časopis »The Canadian Register« z dne 24. februarja objavlja laskavo poročilo o prvem javnem nastopu pevskega zbora St. Michael's College-a in o njegovem pevovodji M. Renerju:

»V gledališču Hart House je zbor St. Michaela priredil z velikim uspehom svoj prvi koncert. Zbor, sestavljen iz 37 moških in ženskih glasov je vodil Frederick M. Rener, jugoslovanski duhovnik, zdaj na St. Michael College-u. Duhovnik Rener je prevzel mesto Cezarja Borre kot glasbeni direktor College-a in dirigent Bazilijanskega semeniščnega zbora. Pripravil je zbor za koncert preteklega tedna prav z raznovrstnim sporedom. Narodni himni, zapeti štiriglasno, je sledila kot prva pesem Gounodova »By Babylon's Wave«. Nižji in nežnejši deli so bili čudovito zapeti.« Po vsestranski kritiki izvajanih del Schuberta, Griega, Mozarta itd., govori kritik posebno o treh pesmih, o katerih navaja, »da jih omenja prav posebno, ker kažejo pravovernost Renerjevega okusa in njegove šole«.

Našemu goriškemu umetniku prav iskreno čestitamo k lepemu uspehu!

Tudi iz te moke ne bo kruha...

Frontaši iz Sovodenj in okolice so zavzeli novo volivno taktiko, da bi preslepili naše ljudi in jih zopet zapeljali na prihodnjih volitvah. Ker je članek, ki ga je ne dolgo odtega priobčila »Demokracija«, pojasnil vsakomur, kako stoji zadeva z volitvami in z neko »neodvisno« listo, ki so jo frontaši začeli sestavljati v Sovodnjah, so se nekateri domačini umaknili s take liste. Prav zaradi tega so začeli sedaj frontaši metati med naše ljudi besedo, da so nekateri pošteni in narodno zavedni domačini iz Sovodenj in iz Rupe nič manj kot »demokristjani« in se hudujejo, obenem pa tolčejo po prsih, da so oni res »neodvisni«, ki nimajo ničesar opraviti z DFS.

Tudi ta nastop je dokaj drzen in sramoten za tiste, ki ga izvajajo. Kdor je namreč bil še pred nekaj tedni zvest pripadnik DFS in njen pobornik v vasi, ne more prepričati nikogar, da ni še naprej v tistem taboru. Zato nihče ne more verjeti, da je volk kar čez noč izgubil dlake in menjal značaj... Kdor je frontaš, naj tega ne prikriva, zakaj bi se sramoval svoje pripadnosti k DFS?...

Kar se pa »demokristjanstva« tiče, lahko mirne vesti povemo vsakomur, da nimamo z njim kaj opraviti, ker nas zavedne Slovence ta italijanska politična organizacija niti ne zanima niti ne more zapeljati. Tudi iz te nove moke, ki je prav res rdeče znamke, ne bo kruha, gospodje »neodvisneži«!

„Terre italianissime"

Pretekli teden so imeli v Gradežu zborovanje italijanski visokošolci združeni v FUCI (Združenje italijanskih katoliških visokošolcev). Za priliko so si prišli ogledati tudi Gorico in državno mejo. Med njimi je bilo mnogo mladih duhovnikov.

Nek italijanski časopis je v poročilu o tem pisal, da so visokošolci izrazili svoje ogorčenje zaradi krivičnih mejá in upanje, da se popravi krivica, ki je bila Italiji storjena s tem, da so ji bili odtrgani popolnoma italijanski kraji (»terre italianissime«). Gre za kraje na Goriškem. Tako šuntajo mladino k sovraštvu in jo zapeljujejo na krivico in sovraštvo. Saj je vsakomur znano, da onstran državne meje na Goriškem živijo stoodstotno samo Slovenci!

Prebivalstvo Gorice

Nedavno od tega je goriško županstvo objavilo, da ima Gorica čez 41.000 stalnih prebivalcev in kakih 47.000 skupaj z začasno tu bivajočimi. Nam so se zdele te številke pretirane. V nekem italijanskem časopisu smo tudi čitali, da ima goriška pokrajina 137.000 prebivalcev.

V obeh primerih je sedaj napravila red objava trgovske zbornice, ki pravi, da je bilo leta 1950 izdanih za Gorico in Sovodnje 39.921 izkaznic za sladkor in drugo blago carine prostega pasu (»zona franca«), na vsem področju goriške pokrajine pa skupno 127.567 izkaznic. Izkaznico pa potrebuje vsak človek že zaradi sladkorja, kave itd. Goriška občina torej nima niti 40.000 prebivalcev, ker jih ima skupaj s Sovodnjami 38.921. Zakaj taka razlika, bomo povedali ob pravem času.

Namestitve na srednjih šolah

Solsko skrbništvo sporoča, da morajo vsi, ki želijo biti nameščeni kot profesorji na srednjih šolah v letu 1951-52, predložiti prošnjo do 24. t. m. Navodila in pojasnila dobijo prizadeti na šolskem skrbništvu.

Svetogorska Mati božja

Iz Kostanjevice so sliko Matere božje Svetogorske slovesno prenesli v Solkan. Od tu jo bodo v nedeljo 8. t. m. v procesiji prenesli na Sveto goro. Pričakuje se, da pridejo za ta dan posebni vlaki romarjev iz Ljubljane.

De Gasperi - 70 letnik

Ministrski predsednik De Gasperi je v torek 3. t. m. dovršil 70. leto starosti. Slovenci bi radi bili dobro razpoloženi, da bi mu bolj toplo častitali k dogodku in mu želeli še mnoga leta! Ne preostaja pa nam kot to, da mu naše čestitke in naša voščila pošiljamo tako kar po časopisu, ker se tudi on nerad zmeni za nas!

Obnovite svoje izkaznice

Pozivamo vse prizadete, da čimprej obnovijo svoje osebne izkaznice, ki so zapadle po preteku treh let od datuma izstavitve.

To svetujemo zlasti onim, ki so po svojih poslih navezani na stalno potovanje na Svobodno tržaško ozemlje, ker bi jih mogli na meji zavrniti zaradi zapadle izkaznice.

Trgovinski odnošaji z Jugoslavijo

Iz podatkov, ki jih je objavila goriška zbornica za trgovino, industrijo in poljedelstvo, je razvidno, da trgovinski odnošaji z Jugoslavijo napredujejo zadovoljivo. V mescu februarju letos je Italija uvozila za 20,425.500 lir blaga, izvozila pa za 25,465.931 lir. Na dan 28. februarja letos je bilo stanje bilance sledeče: Jugoslavija je plačala 334 milijonov 150.910 lir; Italija pa 273 milijonov 520.577 lir. Pribitek v dobro Italije znaša 11,609.281 lir.

Lastniki premoženja v Jugoslaviji

Na podlagi dogovora med Italijo in Jugoslavijo lahko italijanski državljani, lastniki premične ali nepremične imovine v Jugoslaviji, ki ni bila podržavljena ali zaplenjena, to svojo imovino prodajo jugoslovanski vladi. Cena pa ni še določena; kljub temu morajo prizadete stranke, ki se odločijo za prodajo, izjaviti, da se že sedaj zadovoljujejo s ceno, ki bo določena. Izjavo, s katero se prizadete stranke zavezujejo svojo imovino prodati, je bilo treba dostaviti do 31. marca. Rok je sedaj podaljšan do 22. t. m., toda izjave morajo dospeti na zunanje ministrstvo v Rim točno do 17. t. m.

Sovodnje

V noči na ponedeljek 2. t. m. je požar uničil kmetsko shrambo dedičev pokojnega Franca Butkoviča v naši vasi. Vzroki požara, ki je prizadel kakih šest sto tisoč lir škode, niso še znani.

Tržič

Na velikonočni pondeljek ob eni pop. se je tukaj smrtno ponesrečil Jožef Bon pok. Franca, uslužben v tukajšnji ladjedelnici. Vozil je z lastno »Lambretto« proti Krminu, kamor je bil namenjen, da se na Gori sestane z raznimi prijatelji. Na nekem ovinku je hotel prehiteti avtomobil, ki je vozil pred njim, toda v istem trenutku je od nasprotne strani privozil z vso naglico drug avto in nesreča je bila neizogibna. Težko ranjenega so prenesli v bolnico, kjer je po dveh urah izdihnil, ne da bi prišel k zavesti. — Doma je bil iz Medane v Brdih.

POMENKI O PREHRANI

Dr. Bregant Marjan

Sestava hrane

Sestava zadostne in zdrave hrane je lahko kaj različna, toda vsebovati mora določene količine sile. Na primer:

80 gr	beljakovin	328 kal.
300 »	ogljik. hidrat.	1230 »
133 »	tolšč	1237 »
		2795 kal.

ali:

80 gr	beljakovin	328 kal.
200 »	ogljik. hidr.	820 »
177 »	tolšč	1646 »
		2794 kal.

ali:

80 gr	beljakovin	328 kal.
400 »	ogljik. hidr.	1640 »
89 »	tolšč	828 »
		2796 kal.

i. t. d.

Tako nam postane umljivo, da uživajo različni stanovi, razredi ali tudi narodi različno hrano, da pa vsebuje ta hrana dovolj sile.

Za dobavljanje sile telesu potom hrane, je vseeno v kakih hranilih se sila uvaža. V zadostni hrani zaradi tega lahko zamenjamo različna hranila medsebojno v tolikšnih količinah, ki nam dajejo enake količine sile, ki so kalorično enakovredne ali izodinamske.

Povprečno je 227 gr ogljikovih hidratov ali tolšč izodinamičnih 100 gr beljakovin. 227 krat 4,1 je 100 krat 9,3 je 930 kal.

Rekli smo, da lahko nadomestimo v hrani ogljikove hidrate s tolščami in obratno. Tudi beljakovine lahko nadomestimo s temi hranili v izodinamskih količinah, toda le v kolikor so beljakovine vir sile ali kurivo, kajti v hrani mora biti vedno določena količina beljakovine, ki je telo ne more pogrešati. Hrana dovaja človeškemu telesu silo, katera služi njegovemu obratovanju, toda dovaja mu tudi snovi za obnovo odmrlih elementov in za izgradnjo telesa ali za gradbeno presnovo. Telo potrebuje za to presnovo poleg vode in soli predvsem beljakovine. Beljakovinski minimum, ki ga mora telo vdobiti vsak dan, mora odgovarjati izrabi beljakovin v telesu, oziroma mora biti nekoliko višji od te.

(Se nadaljuje)

GOSPODARSTVO

Saditev krompirja

Pisali smo pred kratkim, kako moramo zemljo pripraviti in kako pognojiti, da nam krompir bogato obrodi. Je pa tudi važno, kakšne gomolje izberemo za saditev. Najbolj je priporočljivo saditi cele gomolje, ne da bi jih rezali. V ta namen izberemo kot kurja jajca debele, zdrave gomolje. Ce moramo uporabiti debelejše gomolje in jih je treba rezati, bomo iste rezali samo podolgo in nikdar počez. To je važno zato, ker gomolji na drobnejši strani imajo mnogo oči, medtem ko na nasprotni strani jih imajo manj in še te so večinoma jalove. Gotovo je že kdo v preteklosti opazil, da so mu nekatera stebla pognala, a obrodila le majhen sad ali pa sploh nobenega. To je bila posledica nepravilnega rezanja. Zato ravnajte se po tem nasvetu. Obrezan krompir je dobro nekoliko osušiti — bodisi naravno ali s pomočjo pepela — ker v nasprotnem primeru krompir rad zgnije.

Pretakanje vina

Ob lepem vremenu bo sedaj čas za drugo pretakanje vina. Vsekakor pa moramo drugo pretakanje izvršiti predno bo postalo bolj toplo. Pri tem drugem pretakanju ne bomo vina zračili, če je čisto, pač pa če je še kaj motno. Po tem drugem pretakanju je priporočljivo dodati vinu po 1 - 2 kocki »Enososine« ali »Conservatore Marescalchi«. Kocke zdrobimo v prah, tega vsujemo v sod in dobro premešamo. Te kocke uspešno ščitijo vino pred pokvarjenjem, zlasti pred kisanjem. Seveda, ako z vinom ne ravnamo pravilno in ga morda celo pretočimo v kisel sod, tudi te kocke ne bodo napravile čudežev.

Koruzni molj

Vsa koruzna stebla in storže je treba porabiti ali kakor koli uničiti do 15. aprila. Kakor vemo, v koruznih steblih prezimuje koruzni metulj, ki spomladi pride na dan, izleže jajčka v koruzna stebla, katerih ličinke glodajo v notranjosti stebla in napadaju tudi koruzni sad sam (črvivost!).

Pred tem škodljivcem se uspešno zavarujemo, ako zemljo *globoko* preorjemo, ker izpod 20 cm globine ta škodljivec ne more izlesti več na površino.

Razstave goveje živine na milanskem velesejmu

Ob priliki milanskega velesejma namerava vodstvo organizirati mednarodno razstavo-sejem goveje živine: krav mlekaric ter klavne in delavne živine, ki bo nastanjena v novem, nalašč za to prirejenenm sektorju sejmišča.

Manifestacija bo izrecno trgovskega značaja in se bo vršila v treh turnusih:

I. turnus: od 12. do 16. aprila 1951 (klavna živina)

II. turnus: od 19. do 22. aprila 1951 (narodni sejem - natečaj za bike in bikce sivorjave in nizozemske pasme — predstavništva tu in inozemskih pasem molzne živine)

III. turnus: od 25. do 29. aprila 1951 (uvozniki in izvozniki goveje živine).

V vsak turnus lahko prisostvuje živina iz katerega koli kraja, le v grupah po najmanj 4 glave iste pasme, a ne mlajše od 10 mesecev, izvzemši teleta, lahko mlajša, ki jih posamezno razstavljajo rejci, uvozniki in trgovci ali preko njih organizacij.

Posamezne bike se lahko predstavi, ne smejo pa biti mlajši od 10 mesecev.

Kmetovalce našega področja bi predvsem zanimal II. turnus, to je molzne živine.

Podrobnosti in pojasnila se lahko dobijo pri kmetijskem nadzorništvu v Trstu - ulica Ghega štev. 6-I. - tel. 8673.

Odgovorni urednik: *dr. Janko Jež*
Tiska:
tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

„Bar Cellini"
Sporočam svojim cenjenim gostom, da sem s 1. aprilom zopet prevzel vodstvo svoje kavarne v ul. Cellini 3, tel. 4386
Priporočam se! Benco - Lisiani

Projektiranje in montaža centralnih kurjav, vodovodnih instalacij ter kleparstva izvršuje
ŠVAB MILAN
Trst, Via S. Giusto 16
Kličite tel. št. 93609, da Vas poseti naš strokovnjak za toplovodne naprave in centralne kurjave, da Vam da brezplačne strokovne nasvete.

SPOROČILO
Obveščamo cenjeno občinstvo, da smo na novo odprli gostilno
NANOS
v Trstu, ulica Zanetti 6.
Točijo se pristna domača vina. Izborna kuhinja. Cene nizke!
Priporočamo se prijateljem dobre kapljice!
ANTON GULIC

VSE NA OBROKE
Radio-aparate, harmonike, šivalne stroje proti plačilu
na račun lir 1000.- ostanek v mesečnih obrokih po lir 2000.-
Soudeležba na veliki loteriji RUGGERO
RUGGERO ROSSONI
Corso Garibaldi 8

Lovci, pozor!
KUNE BELICE - KUNE ZLATICE
za direkten eksport v Ameriko
PLAČA NAJBOLJŠE po dnevnih cenah
M. Fischer
TRST, VIA PIETA' 24
(Telefon 93,134)

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodneje
TEL. 90441
CALEA
TRST
Viale Sonnino, 24